

Ιεροί Κανόνες: Η Θεραπευτική της Ορθόδοξης Εκκλησίας (π. Κωνσταντίνος Στρατηγόπουλος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Ιανουαρίου 28, 2016

Απομαγνητοφωνημένη ομιλία που έγινε στον Ίερό Ναό του Αγίου Δημητρίου του όμωνύμου προαστίου Αθηνών, την Δευτέρα 19 Οκτωβρίου 2009.

Σεβαστοί πατέρες, χριστεπώνυμο πλήρωμα της καθ' ήμᾶς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας,

Εἶναι σύνηθες ὅταν χρειαζόμαστε πνευματική τροφοδοσία, καί καλά κάνουμε, νά διαβάζουμε κάποια κείμενα, κάποια βιβλία καί νά τρεφόμαστε ἀπό τά λόγια τοῦ Χριστοῦ μας καί τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Πολύ ὠραῖο εἶναι αὐτό τό πράγμα. Ἀλλά ἔχω παρατηρήσει ὅτι δέν εἶναι σύνηθες, μέσα σ' αὐτήν τήν πνευματική μας ἀναζήτηση γιά πνευματική τροφοδοσία, ν' ἀνοίξουμε καμιά φορά καί νά διαβάζουμε τά πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Τί διατυπώνεται ἐκεῖ; Ὅπως ξέρετε πολύ καλά, διατυπώνονται δύο πράγματα. Διατυπώνονται τά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μας καί μάλιστα ἀλαθῆτως διά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί ταυτόχρονα διατυπώνονται πῶς θά γίνουν οἱ δρόμοι καί οἱ τρόποι γιά νά μπορέσουν αὐτά τά δόγματα νά γίνουν πράξη στή ζωή μας καί, ἂν στή ζωή μας κάτι δέν πάει καλά, πῶς μέσα ἀπό αὐτά τά δόγματα θά διορθώσουμε τά μή σωστά.

Ἐχουμε λοιπόν στίς Οἰκουμενικές Συνόδους τούς Ὅρους, πού εἶναι τά δόγματα, καί ἔχουμε καί τούς Κανόνες, τό πῶς [δηλαδή] θά θεραπεύσουμε αὐτό πού δέν πάει σωστά.

Θά μοῦ πεῖτε, μά ἄλλο πράγμα νά διαβάζεις ἕνα κείμενο ζωντανό, ὅπου παίρνεις πνευματική τροφή καί ἄλλο νά διαβάζεις τά πρακτικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Γι' αὐτό ἀκριβῶς τό λόγο, γιά νά φύγει αὐτή ἡ πόλωση ἀπό τό νοῦ μας, αὐτή τή βραδιά πολύ σύντομα θά προτείνω κι αὐτή τήν πάρα πολύ οὐσιαστική μέθοδο πνευματικῆς τροφοδοσίας μέσα ἀπό τούς Ὅρους καί τούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας καί δὴ θά μείνω στό θέμα τό πῶς οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας θεραπεύουν.

Νά τό τονίσω ἀφετηριακά χρησιμοποιώντας λόγια τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης λέει ὁμιλώντας γιά τούς Κανόνες -προσέξτε οἱ Ὅροι εἶναι τά δόγματα καί οἱ Κανόνες εἶναι τό πῶς θά θεραπεύσουμε αὐτό πού δέν ζοῦμε σωστά- λέει: «ὅπως ἂν θεραπευθεῖ πᾶν ἀρρώστημα ψυχικόν»[1]. Γι' αὐτό ὑπάρχουν

οί Κανόνες, για να γιατρέψουμε κάθε άρρώστημα ψυχικό, και παραλληλίζει τη μελέτη τών Κανόνων και την εφαρμογή τους ως ιατρική μεθοδολογία.

Προσέξτε, για να σας βοηθήσω να σας πω κάτι πολύ ουσιαστικό· λέω, Όροι και Κανόνες. Όροι είναι τά δόγματα. Τά δόγματα είναι αλήθειες· αλλά τά δόγματα είναι αλήθειες οι οποίες αποκαλύπτονται από τόν Θεό για να βιωθούν, δέν αποκαλύπτονται απλώς για να γίνουν γνωστικά αντικείμενα μελέτης. Παράδειγμα: μάς αποκαλύπτει ο Θεός την αγάπη Του μέσα από τό δόγμα της αγίας Τριάδας. Ασύλληπτο, μυστήριο, κι όμως τό αποκαλύπτει Έκεϊνος. Δέν τό αποκαλύπτει για να πούμε ότι, ξέρετε, έμεις ξέρουμε πολλά πράγματα, ξέρουμε τά δόγματα. Τό αποκαλύπτει για να τό ζήσουμε. Πώς θά τό ζήσουμε; Τό προσεγγίζουμε βέβαια τό μυστήριο, ένας ο Θεός και ταυτόχρονα είναι τρεις, Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα· βλέπετε, υπάρχει ένότητα, υπάρχει αγάπη και ταυτόχρονα υπάρχει ή έλευθερία και ή διάκριση τών προσώπων. Νά λοιπόν, τί μαθαίνουμε από τό δόγμα της αγίας Τριάδος: ένότητα και αγάπη, αλλά ταυτόχρονα πρόσωπο. Αυτό στή ζωή μας πώς εφαρμόζεται; Πάρτε μιά οικογένεια, ένα μοναστήρι. Απαραίτητο είναι να λειτουργήσουν ως κοινόβιο, να υπάρχει ένότητα και αγάπη, αλλά ταυτόχρονα όλοι πού μετέχουν σ' αυτό τό κοινόβιο θά έχουν την προσωπική τους έλευθερία πού δέν θά καταπατηθεί και δέν θά έξοντωθεί. Άνθρωποι χωρίς πρόσωπο δέν είναι άνθρωποι. Έρχεται λοιπόν έδω ο Κανόνας, όταν αυτό δέν βιώνεται σωστά, να τό διορθώσει με κάποια θεραπευτική μέθοδο. [Όταν] δέν εφαρμόζουμε τό δόγμα, αυτό μάς βλάπτει γιατί δέν ζούμε σωστά. Έρχεται λοιπόν ο Κανόνας να πει ποιά είναι ή θεραπευτική μεθοδολογία· άρα μιλάμε για κάτι πολύ σπουδαίο.

Ένας από τούς μεγάλους και σοφούς έρμηνευτές τών Κανόνων της Έκκλησίας μας, ο σοφός ιερομόναχος Ματθαίος Βλάσταρης, σε ένα κείμενό του πού τό λέει Προθεωρία του Συντάγματος, τών Κανόνων δηλαδή, λέει τό έξής «ούκ αν τις άμαρτοι κοινόν προσειπών ιατρείον, έκάστοις τών νοσούντων κατάλληλα κεραννύντας[2]»[3]. Λέει ότι αν υπάρχει άμαρτία, υπάρχει και ιατρείο και μπορούμε με κατάλληλα φάρμακα πού θά δώσουμε στον άρρωστο να θεραπευτεί.

Και μάλιστα μέσα στό χώρο της ανατολικής Αυτόκρατορίας, τόσο πολύ κατάλαβαν τό κάλλος τό θεραπευτικό τών Κανόνων της Έκκλησίας μας και τών Οίκουμηνικών Συνόδων πού πήραν πολύ μεγάλοι αυτόκράτορες και έκαναν τούς Κανόνες νόμους. Παραδείγματος χάριν, ένας Κανόνας μιās Νεαρᾶς [σημ. ενός νέου νόμου] του Ίουστινιανού, τό 545, όρίζει τά έξής: «Θεσπίζομεν τοίνυν», όρίζουμε λοιπόν, «τάξιν νόμων επέχειν τούς άγίους έκκλησιαστικούς κανόνας», να είναι ως νόμοι, «τούς υπό τών άγίων Συνόδων έκτεθέντας ή βεβαιωθέντας τουτέστι... και τά δόγματα καθάπερ τάς θείας Γραφάς δεχόμεθα και τούς κανόνας ως νόμους φυλάττομεν»[4]. Έρχεται λοιπόν και βλέπει ότι υπάρχει έδω ένα φάρμακο και λέει τό κράτος μου, ο πολίτης μου αυτό τό φάρμακο τό χρειάζεται, και τό κάνει νόμο του.

Αυτό όμως δέν σημαίνει πώς πρέπει νά θεωρούμε ότι οί Κανόνες εἶναι κρατικοί νόμοι. Κι ὑπῆρξε μιά μικρή σύγχυση τότε καί ἔρχεται ἕνας μεγάλος ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σχολαστικός, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος γιά νά ξεχωρίσει αὐτή τή σύγχυση πού μέ καλή διάθεση ἔβαλαν οί αὐτοκράτορες, ἀλλά θεωρήθηκαν ὅτι οί Κανόνες εἶναι νόμοι τοῦ κράτους, πού ἐπιβάλλονται μέ μέτρα βίας, ἀστυνομίας καί ὁποιασδήποτε ἐκφράσεως πού ἐφαρμόζει τό κράτος. Γιά νά ξεκαθαρίσει τά πράγματα σέ ἕνα βιβλίο πού λέγεται “Συναγωγή” λέει ὅτι οί Κανόνες ἀποτελοῦν νόμους θεῖους, ὄχι πολιτικούς «νόμους τινάς καί κανόνας, οὐ πολιτικούς ἀλλά θεῖους» καί οί θεσπίσαντες τούς κανόνες ἀπέβλεπον δι’ αὐτῶν διά τήν σωτηρίαν τῶν πλημμελούντων καί ὄχι τήν τιμωρίαν διά βασάνων ὅπως ἐπιβάλλουν οί πολιτικοί νόμοι. «Οὐκ ὦντο δεῖν ὡσπερ οί πολιτικοί νόμοι τούς πλημμελοῦντας αἰκίζεσθαι»[5] , δέν πρέπει νά τιμωροῦνται ὅπως [ὀρίζουν] οί πολιτικοί νόμοι.

Ἡ διαφορά μεταξύ τῶν ἱερῶν Κανόνων καί τῶν κρατικῶν νόμων εἶναι λοιπόν σαφής καί ἡ μικρή σύγχυση πού ἐπῆλθε ξεκαθαρίζεται ξεκινώντας ἀπό τόν Ἰωάννη τόν Σχολαστικό καί ἀπό ἄλλους Πατέρες κι ἔτσι ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰωάννη τοῦ Σχολαστικοῦ εἶναι καθοριστική γιά νά καταλάβουμε τούς Κανόνες.

Εἶναι λοιπόν οί Κανόνες ἐφαρμογή τῶν Δογμάτων κι ἂν δέν ἐφαρμόζονται τά Δόγματα πρέπει νά θεραπεύσουμε. Θά σᾶς διαβάσω δύο κομμάτια ἀπό τό Γεροντικό τῆς Ἐκκλησίας μας γιατί ὑπάρχουν δύο πράγματα σέ μιά θεραπευτική. Ὑπάρχει μιά πληγή πού γιατρεύεται - ἂν ἔχουμε ἕναν καρκίνο ἔρχεται ὁ χειρουργός [καί] κόβει τόν καρκίνο, μᾶς θεραπεύει. Ὁ καρκίνος ἔφυγε ἀλλά ἡ πληγή παραμένει ἀνοικτή καί θέλει κάποιους μῆνες ἢ χρόνια γιά νά κλείσει. Ἄλλο λοιπόν τό ὅτι ὁ Θεός συγχώρεσε τώρα, ἂν ἔχω μετάνοια κι ὁ καρκίνος ἔφυγε, κι ἄλλο πώς ἐπειδή ἀκριβῶς ὑπάρχουν πληγές ἀνοικτές πρέπει νά ἐφαρμοστοῦν καί θεραπευτικές μέθοδοι μακροχρόνιες πολλές φορές ἢ βραχυχρόνιες, πού εἶναι τά ἐπιτίμια τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀκοῦστε μιά ἱστορία ἀπό τόν ἀββᾶ Ποιμένα: Ἀδελφός ἠρώτησε τόν ἀββᾶ Ποιμένα λέγων, «ἐποίησα ἁμαρτίαν μεγάλην καί θέλω μετανοῆσαι τρία ἔτη» - ἔκανα ἁμαρτία καί θέλω τρία χρόνια νά μετανοήσω. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς «πολύ εἶναι» καί εἶπε ὁ ἀδελφός «ἄντε ὡς ἕνα χρόνο νά μετανιώσω» καί εἶπε ὁ γέρον «πολύ εἶναι». Οἱ δέ παρόντες πού ἦταν γύρω ἔλεγαν «ἄντε ἕως τεσσαράκοντα ἡμερῶν» καί πάλι εἶπε ὁ γέροντας «πολύ εἶναι». Εἶπε δέ ὁ Γέρον «ἐγώ λέγω ὅτι ἐάν μετανοήσει ὁ ἄνθρωπος ἀπό ὅλη τήν καρδίαν του κι ἀπό ὅλη τή διάνοιά του γι’ αὐτό πού ἔκανε, τότε ὁ Θεός, καί πολύ εἶναι σέ τρεῖς μέρες, τόν δέχεται», καί «πολύ εἶναι» λέει. Ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν τό εἶπε αὐτό καί σέ κάποιο ἄλλο σημεῖο πάλι τοῦ Γεροντικοῦ, ὁ ἀββᾶς Σισώης λέει κάτι ἀντίστοιχο: Ρώτησαν τόν ἀββᾶ Σισώη, λέγοντες· «ἐάν πέση ἀδελφός, οὐ χρεῖαν ἔχει μετανοῆσαι ἐνιαυτόν;». - Μήπως χρειάζεται ἕνα χρόνο γιά νά μετανιώσει; Ὁ δέ [ὁ ἀββᾶς Σισώης] εἶπε· «εἶναι σκληρός αὐτός ὁ λόγος». Ἀφοῦ δέ ἀπεκρίθη ὁμοίως στίς ἐρωτήσεις ἕξι μῆνες, σαράντα μέρες, πόσο; Κατέληξε καί εἶπε ὁ ἀββᾶς Σισώης·

«πιστεύω γάρ τῷ Θεῷ ὅτι ὀλοψύχως ἐάν μετανοήσῃ ὁ τοιοῦτος καί εἰς τρεῖς ἡμέρας δέχεται αὐτόν ὁ Θεός καί πολύ εἶναι πάλι λέγω».

Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ Θεός συγχωρεῖ τούς μετανοοῦντας, τό ξέρετε ὅλοι, ἀλλά ἡ θεραπευτική ἀγωγή, κατά τά μέτρα τῆς ἀρρώστιας, θέλει κάποιο χρόνο.

Ἔτσι λοιπόν οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας διαπιστώνουν τί συμβαίνει, τί ἀρρώστια ὑπάρχει μέσα στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας κατά τά ἀνθρώπινα μεγέθη, πῶς θά θεραπευτεῖ τό ὄργανο τό ὁποῖο βλάπτεται. Εἶναι ἄρρωστο τό στομάχι μου, ἔχει μιᾶ ἀρρώστια, ἡ ἰατρική θεραπεύει πρῶτα τό στομάχι, ἀλλά θεραπεύει χωριστά καί τό κάθε κύτταρο. Ὅλο λοιπόν τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖ πού ἀρρώστησε νά θεραπευτεῖ καί τό κάθε κύτταρο πού εἴμαστε ἐμεῖς νά θεραπευτοῦμε.

Νά λοιπόν ἡ πρώτη βασική καί ἀφετηριακή προοπτική τῶν Κανόνων: ἡ θεραπευτική, καμιά σχέση μέ τιμωρία ἀλλά μέ ἱστορίες κάλλους, [καί] μελετώντας τά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μας καί τούς ὅρους μαθαίνουμε τήν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ μας, μαθαίνουμε πῶς θά τά ἐφαρμόσουμε κι ἂν κάνουμε λάθος καί δέν τά ἐφαρμόσουμε τότε νά ἐφαρμόσουμε τή θεραπευτική.

Θά κάνουμε τώρα τό ἐξῆς: θά σᾶς δώσω ἕνα μικρό ἐργαστηριακό ὑπόδειγμα. Ἔχω μπροστά μου τίς γνωστές Οἰκουμενικές Συνόδους, δέν μπορῶ φυσικά στά λίγα λεπτά πού ἔχω μπροστά μου νά τίς μελετήσω ὅλες. Θά πάρω ἐπιλεκτικά μερικές ἀπό αὐτές καί θά πάρω μερικούς Κανόνες καί θά σᾶς δείξω ἐργαστηριακά πῶς, ἄς ποῦμε ἡ Α' Οἰκουμενική Σύνοδος, ἀσχολήθηκε μέ αὐτά τά θέματα καί πῶς οἱ Κανόνες πού ἔβγαλε εἶχαν σχέση με τό πῶς αὐτό τό δόγμα θά βιωθεῖ στή ζωή μας.

Νά ἀρχίσω νά λέω παραδείγματα. Παίρνω τήν Α' Οἰκουμενική Σύνοδο, ἐκεῖ, ἀπ' ὅ,τι ξέρούμε ὅλοι, μελετήθηκαν ἀπό τούς Πατέρες τά μεγάλα τριαδολογικά θέματα γιά τήν ἁγία Τριάδα, ὑπῆρχαν αἱρέσεις, ὑπῆρχε ὁ ἀρειανισμός καί τά μελέτησαν. Τό εἶπα πρῖν ἀπό λίγο, ἡ ἐνότητα καί ἡ διάκριση κι αὐτό τό εφάρμοσα πρῖν ἀπό λίγο στή ζωή μας.

Τί σχέση ἔχει τώρα μέ αὐτό ὁ τρίτος Κανόνας; Καί δέν ἔκαναν καί πολλούς, εἴκοσι Κανόνες περίπου ἔκανε ἡ Α' Οἰκουμενική Σύνοδος, μέσα σέ αὐτούς τούς εἴκοσι πού εἶπα ὑπάρχουν δεκάδες θέματα. Ὁ τρίτος Κανόνας ὁμιλεῖ γιά ἕνα λάθος τρόπο ζωῆς. Τότε ὑπῆρχαν οἱ λεγόμενοι συνείσακτοι, κάποιες γυναῖκες πού πήγαιναν καί ζοῦσαν σέ ξεχωριστούς χώρους, δέν λέω ὅτι ἦταν ἀμαρτωλή ἡ πράξη πού ἔκαναν, ἀλλά ἐπειδή δέν μετεῖχαν σέ μία κοινότητα, σέ μία οἰκογένεια ἄς ποῦμε ἢ σέ ἕνα μοναστήρι, διέσπασαν τήν ἐνότητα. Βλέπετε, ἡ οἰκογένεια εἶναι κοινόβιο, τό μοναστήρι εἶναι κοινόβιο, ποιός ὁ σκοπός τους; Νά πᾶμε στόν Χριστό. Πῶς θά πᾶμε; Διά τῆς ἀγάπης, διά τῆς ταπεινώσεως, ὅ,τι κάνει ἡ Ἁγία Τριάδα. Ἄν διασπαστεῖ αὐτή ἡ ἐνότητα, χρειάζεται θεραπεία.

Παίρνει λοιπόν ή Α' Οικουμενική Σύνοδος τό θέμα τῶν συνεισάκτων καί τό διατυπώνει τριαδολογικά, δέν λέει ήθικολογία, ὅτι εἶναι κακό νά εἶναι αὐτές οἱ γυναικες ἐκεῖ πέρα μέσα, καί μπορεῖ νά μήν ἔκαναν καί τίποτε κακό, ἀλλά σπάζει τήν ἐνότητα πού ὑπάρχει σέ ἕνα χῶρο. Καί τότε τό ἀπαγορεύει γιά λόγους θεραπευτικούς ἐφαρμόζοντας τήν τριαδολογία.

Ἕνας ἄλλος Κανόνας, ὁ τέταρτος Κανόνας, λέει ὅτι γιά νά χειροτονηθεῖ κάποιος ἐπίσκοπος πρέπει νά ὑπάρχουν τρεῖς ἐπίσκοποι γιά νά τόν χειροτονήσουν. Ἀπόλυτη τριαδολογία. Θά λέγατε, δέν ἔχει τή χάρη ἕνας ἐπίσκοπος γιά νά τή μεταδώσει γιά νά γίνει κάποιος ἐπίσκοπος; Λέει ὄχι τρεῖς ἐπίσκοποι, ἀκριβῶς ή ἐφαρμογή τῆς τριαδολογίας στήν Α' Οικουμενική Σύνοδο.

Καί φυσικά ἕνας ἄλλος Κανόνας πολύ γνωστός βέβαια, ὁ Κανών δεκαπέντε, πού λέει [ὅτι] ἕνας κληρικός δέν μπορεῖ νά μεταβαίνει ἀπό μιὰ ἐκκλησία σέ μιὰ ἄλλη ἐκκλησία. Εἶσαι σέ μιὰ ἐνορία κάνεις αὐτά πού κάνεις, αὐτά εἶναι τά ὅριά σου, δέν μπορεῖς νά κάνεις ὅ,τι θέλεις στή διπλανή ἐνορία. Ἐδῶ ἐφαρμόζεται τό δόγμα τῆς ἁγίας Τριάδας.

Στά πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδας δέν ὑπάρχει σύγχυση. Ὁ Πατήρ εἶναι πατήρ, ὁ Υἱός εἶναι υἱός καί τό ἅγιο Πνεῦμα εἶναι ἅγιο πνεῦμα. Πῶς ὑπάρχει ὁ Πατήρ; Ὑπάρχει ἀγεννήτως, ὁ Υἱός ὑπάρχει γεννητῶς καί τό ἅγιο Πνεῦμα ὑπάρχει ἐκπορευτῶς. Ὑπάρχει λοιπόν μιὰ διάκριση, αὐτό δέν μπορεῖ νά συγχυστεῖ. Ἡ εὐθύνη τους εἶναι ἐδῶ σέ αὐτά τά ὅρια. Δέν μπορεῖς νά πᾶς παρακάτω, νά κάνεις ἕνα γάμο, ἕνα μυστήριο χωρίς τήν ἄδεια τοῦ ἐπισκόπου ή τοῦ ἐφημερίου τοῦ οἰκείου, γιατί θεωρεῖς πῶς εἶσαι καλύτερος ἀπό τούς ἄλλους. Στήν ἁγία Τριάδα δέν ὑπάρχει καλύτερος ή χειρότερος, δέν ὑπάρχει κανένας πού κάνει καλύτερο, ὑπάρχει ἀλληλοπεριχώρηση, ὑπάρχει ή ταπείνωση, ὑπάρχει ἀγάπη.

Κι ἔτσι βλέπετε τόσο πρῶιμα, τό 325, γιά νά μήν καταστρατηγηθεῖ μέσα στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, στήν ἐκκλησιολογία μας, τό τριαδολογικό δόγμα δέν ἐπιτρέπει στόν ἱερέα, κι ἄς εἶναι ἅγιος, ἄς εἶναι προορατικός, νά πάει νά κάνει ἕνα μυστήριο παρακάτω χωρίς τήν ἄδεια τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, γιά νά μή νομίσει πῶς εἶναι σπουδαῖος καί ὅτι εἶναι καλύτερος ἀπό τούς ἄλλους.

Κάτι τέτοιο συμβαίνει καί μέ τόν τελευταῖο Κανόνα τῆς Α' Οικουμενικῆς Συνόδου τόν εἰκοστό, πού λέει κάτι πρακτικό. Λέει ὅτι δέν πρέπει τίς Κυριακές καί τήν περίοδο τῆς Πεντηκοστῆς νά γονατίζουμε. Αὐτό [φαίνεται] πολύ πρακτικό. Δέν εἶναι καθόλου πρακτικό. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι σῶμα καί κανένας δέν κάνει ὅ,τι θέλει. Κι ὅταν λέει ή Ἐκκλησία νά νηστεύουμε κάθε Τετάρτη καί Παρασκευή λειτουργοῦμε ὡς σῶμα. Δέν θά πεῖς ἐγώ θά νηστεύω Τρίτη καί Πέμπτη. Λειτουργεῖται τό σῶμα, ή ἐνότητα ή τριαδολογική τοῦ δόγματος τῆς ἁγίας Τριάδας. Θά πεῖς ἐγώ ἔχω εὐσέβεια, τώρα γίνεται ή Λειτουργία, τά σά ἐκ τῶν σῶν, θέλω νά γονατίσω καί νά κλάψω· ὁ

Κανόνας λέει ὄχι - ξέρω πώς εἶσαι εὐσεβής - «μή κλίνειν γόνυ» τήν Κυριακή καί τήν Πεντηκοστή. Ὡς τώρα ἂν τό ἀκούσατε αὐτό ποτέ θά θεωρήσατε πώς εἶναι μιᾶ ἰδιοτροπία, μιᾶ ἠθικιστική ἀντίληψη. Καθόλου· εἶναι πρακτική ἐφαρμογή τοῦ δόγματος, γιατί σέ αὐτό τό χῶρο πού λέγεται Ἐκκλησία δέν κάνεις ὅ,τι θέλεις.

Νά πᾶμε πάλι δειγματοληπτικά στή Β' Οἰκουμενική Σύνοδο ὅπου συνεχίστηκαν τά θέματα τά τριαδολογικά, ἀλλά μπήκαν καί τά πιά ἔντονα ἐκκλησιολογικά. Νά σκεφτεῖτε ὅτι οἱ τελευταῖες γραμμές τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας «εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικήν καί ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν» προσετέθησαν τότε στή Β' Οἰκουμενική Σύνοδο γιατί ἀνεφύησαν πολλά προβλήματα ἐκκλησιαστικά. Νά ἔνα: ὁ τρίτος Κανόνας τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού λέει γιά τόν Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, πού ἔχει τά πρεσβεῖα τιμῆς στά ἄλλα πατριαρχεῖα μετά τόν τῆς Ρώμης ἐπίσκοπον. Τά πρεσβεῖα τιμῆς εἶναι μιᾶ τριαδολογία. Εἶναι ἐπίσκοποι, κανείς δέν εἶναι καλύτερος ἀπό τόν ἄλλο, δέν ὑπάρχει πρεσβεῖο ὑπεροχῆς ἢ ἐγωισμοῦ, ὑπάρχει πρεσβεῖο τιμῆς, ἀλλά κανείς δέν εἶναι καλύτερος ἀπό τόν ἄλλο· διατηρεῖται ἡ τριαδολογία.

Ἡ λέει στόν Κανόνα ἔξι πόσο κακό πράγμα εἶναι κάποιος νά κατηγορεῖ τόν ἐπίσκοπο τῆς περιοχῆς του. Ἄν εἶναι λέει κάτι τό ὅποιο ὑπάρχει, θά ἐφαρμόσεις τό λόγο τοῦ κατά Ματθαῖον εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ μας «εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ». Ἀλλά δέν μπορείς ἐσύ νά σηκώνεις κεφάλι, νά κάνεις τόν ἔξυπνο καί νά διασπᾶς τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί τήν ὥρα πού κατηγορεῖς εὐκαίρως ἀκαίρως τόν ἐπίσκοπο, κι ἂν ἔχεις κάτι νά τό πεις «τῇ Ἐκκλησίᾳ» στό ἀρμόδιο ὄργανο τῆς Ἐκκλησίας ὅπου πρέπει νά τό πεις, διασπᾶς τήν ἐνότητα, γιατί ὁ ἐπίσκοπος ἐκφράζει τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας μας ὡς ὁρατό σημεῖο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ μας. Βλέπετε, ἐφαρμογή δογμάτων εἶναι αὐτό.

Ἡ πάλι νά πᾶμε στήν Δ' Οἰκουμενική Σύνοδο ὅπου ἐκεῖ ἔχουμε τά πολύ μεγάλα θέματα τά χριστολογικά, πῶς ἐνώθηκε ἡ θεία μέ τήν ἀνθρώπινη φύση, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως· ὑπάρχουν ὅρια ἐκεῖ, ἔρχεται τό θεῖο μέ τό ἀνθρώπινο καί τό ἀνθρώπινο δέν ἐξαφανίζεται, δέν λιώνει ἐμπρός στήν παρουσία τοῦ Θεοῦ· ἀσυγχύτως καί ἀδιαιρέτως.

Λέει ὁ τρίτος Κανόνας, μιλάει γιά τούς κληρικούς ἢ τούς μοναχούς οἱ ὅποιοι δέν πρέπει νά ἀναλαμβάνουν ποτέ κοσμικές φροντίδες, νά συσχηματιστοῦν μέ πράγματα τοῦ κόσμου, νά κάνουν ἐμπόριο, νά κάνουν ἀγοραπωλησίες, νά διαχειρίζονται κτήματα, γιατί τό ἔργο τους εἶναι διακονικό. Προσέξτε, ἀκόμα καί οἱ Λευίτες στήν Παλαιά Διαθήκη δέν εἶχαν κλῆρο, δέν εἶχαν δική τους γῆ, ἀπλῶς ἦταν γιά νά λειτουργοῦν τόν Θεό. Μιά ἐξαίρεση δίνει ὁ Κανόνας, ἂν ὑπάρχουν ὀρφανά πρέπει ἐκεῖ ὁ ἐπίσκοπος, ὁ ἐφημέριος ἢ μοναχός στήν περιοχή πού βρίσκεται τό ὀρφανό νά κοιτάξει μήν τοῦ κλέψουν τήν περιουσία γιά νά μήν ἀδικηθεῖ. Ἀπαραίτητο εἶναι τότε νά ἀναλάβει αὐτή τήν κοσμική εὐθύνη ἀπό φιλανθρωπία· βλέπετε, ἡ ἐφαρμογή τοῦ

χριστολογικού δόγματος.

Τό ίδιο πράγμα λέει ο έβδομος Κανόνας -μπορεί να σ'αφανεΐ παράδοξο- κληρικός ή μοναχός μή στρατευέσθω, τό ξέρουμε αυτό, να μην πηγαίνει στό στρατό. Όχι γιατί κρίνει ή δέν κρίνει τό στρατό. Άλλο είναι τό διακόνημά του, γιατί όταν θά π'ας στό στρατό θά έχεις έχθρους, είσαι μέ μιά μερίδα και ή Έκκλησία δέν είναι μέ καμιά μερίδα, ή Έκκλησία είναι μέ όλους και αγαπάει τούς πάντες κι ο Χριστός πεθαίνει γι' αυτούς πού τόν σταυρώνουν. Σοφός ο Κανόνας και δέν γίνεται σύγχυση πολύ μεγάλων πραγμάτων, σύγχυση τού ήθους τής Έκκλησίας μας μέ τό κράτος πού αγαπούμε, δέν γίνεται σύγχυση μέ τίποτε και δέν υπάρχει ποτέ έχθρος σέ αυτήν τήν ιστορία.

Κατά τήν ίδια έννοια υπάρχει κάτι πού δέν τό φανταζόμαστε. Ο Κανόνας ένδεκα λέει ότι πρέπει να δίνονται ειρηνικές επιστολές. Τί είναι αυτές οι επιστολές; Είναι πολύ απλό· υπάρχει έδω στήν έννοια ένας φτωχός και ζητάει φαγητό, κάνετε ό,τι μπορείτε αλλά δέν καλύπτεστε και λέτε : να μή βοηθήσει και ή πλαινή έννοια; Για να μή γίνει αυτός [ο φτωχός] περιπλανώμενος ζήτουλας και σπάσει τήν ένότητα τής έννοιας, προσέξτε τώρα, μπορεί να πάει πλάι να ζητήσει άφου έδω τού δώσουν χαρτί πού λέγεται ειρηνική επιστολή· κι άσχολεΐται μέ αυτό τό θέμα ή Δ' Οικουμενική Σύνοδος πού λύνει τό θέμα τό χριστολογικό. Αντιμετωπίζει μιά τρομερή αίρεση και για να παραμείνει τό κάλλος τού προσώπου τού φτωχού, για να μή γίνει περιπλανώμενος ζήτουλας και να έχει και ο άλλος σεβασμό στό πρόσωπό του, να πει «έχω ανάγκη», να τού πει ο παππούλης «τόσο μπορώ, πάρε αυτή τήν επιστολή πού λέγεται ειρηνική επιστολή, να έχεις άξιοπρέπεια», να μην συγχυστεΐ τό πρόσωπο τού φτωχού μέ τή φτώχεια του.

Όποιος μελετήσει αυτούς τούς Κανόνες βρίσκει αυτά τά καταπληκτικά πράγματα και φυσικά λέει στόν Κανόνα δέκα όκτώ, περί συνωμοσίας κληρικών κατά τών οικείων επισκόπων. Δέν είναι απλώς μιά κατάκριση τού επισκόπου. Περί συνωμοσίας κληρικών, κι έχουν δίκιο, κάνουν μιά ομάδα λοιπόν και κάπου διαμαρτύρονται. Ποιοί είναι αυτοί; Συγχωρέστε με γι' αυτό πού θά πω, αλλά είναι πολύ ουσιαστικό, έδω ο Κανόνας είναι ουσιαστικός. Κανείς δέν μπορεί να κάνει δική του ομάδα στήν Έκκλησία. Αυτό λέγεται έταιρεία. Ποιος τού δίνει τό δικαίωμα; Έχουμε Έκκλησία, έχουμε ιερά Σύνοδο, έχουμε μιά Ίεραρχία, όποιος έχει παράπονο θά πάει στήν Έκκλησία. Κανείς δέν μπορεί να συμπτύξει δική του ομάδα για πολύ καλούς σκοπούς και να κάνει αυτή τή διαμαρτυρία ως ομάδα. Ποιος ήγεΐται τής ομάδας; Δέν υπάρχει επίσκοπος, αρχιεπίσκοπος, Ίερά Σύνοδος, Ίεραρχία; Ποιος ήγεΐται αυτών τών ομάδων;

Πρόσφατα κυκλοφόρησε ένα κείμενο τό όποιο μιλούσε για όμολογία πίστεως. Δέν κρίνω τό κείμενο, κρίνω τό ήθος του. Πώς αυτή ή ομάδα συνετάγη; Γιατί δέν έλαβε γνώση τής έμπειρίας τής γνώμης τής Ίερας Συνόδου; Τών οικείων ιεραρχών;

Υπάρχουν ομάδες έτσι που επαναστατούν και ξεσηκώνονται; Τότε υπάρχει σύγχυση στην Έκκλησία κι αυτό διαταράσσει τό δόγμα τῆς Δ' Οικουμενικῆς Συνόδου.

Τελειώνοντας, πηγαίνοντας στην Στ' Οικουμενική Σύνοδο, ὅπου σέ αὐτή τήν Στ' Σύνοδο ἔγινε κουβέντα γιά τά θέματα τοῦ μονοθελητισμοῦ, μεγάλη αἵρεση ἦταν τότε, ἔλεγαν ὅτι ὁ Χριστός εἶχε καί θεῖο καί ἀνθρώπινο θέλημα, ἢ ὄχι; Καί εἶπαν μερικοί αἰρετικοί ὅτι δέν μπορεῖ νά ἔχει καί ἀνθρώπινο θέλημα ἀφοῦ τό θεῖο θέλημα ἐπικρατεῖ. Καί οἱ Πατέρες τῆς Έκκλησίας κτύπησαν τό μονοθελητισμό, εἶχε κι ἀνθρώπινο θέλημα ἦταν τέλειος ἄνθρωπος. Εἶναι τό θέμα τοῦ θελήματος, τῆς προσωπικότητας, πῶς στην Έκκλησία μέσα ἔχεις τό δικαίωμα νά πεῖς στόν Θεό «δέν θέλω». Μπορεῖ νά εἶναι κακό αὐτό, ἀλλά εἶσαι ἐλεύθερος.

Λέει ὁ Κανόνας ἄς ποῦμε, νά μήν ἔρχονται σέ γάμου κοινωνία οἱ ἱερεῖς μετά τήν ἱεροσύνη τους, γιατί; Νά ἀποκτήσουνε βούληση, ἀπό πρῖν νά ξέρουν, νά ἔχουν θέλημα σωστό, καλλιεργημένο γιά νά γίνουν κληρικοί. Δέν μποροῦν μετά νά ἀλλάζουν γνώμη ὅποτε ἐκεῖνοι θέλουν.

Καί τό ἴδιο πράγμα συμβαίνει στόν ἐπόμενο Κανόνα, τόν ἕνατο τῆς Στ' Οικουμενικῆς Συνόδου πού λέει ἕνα πρακτικό, ὅτι δέν πρέπει νά πηγαίνουν στά καπηλειά ἢ νά ἔχουν καπηλειά οἱ κληρικοί. Στό καπηλειό τί γίνεται; Μεθύσι γίνεται -γλέντι- τί γίνεται; Θολώνεται ὁ νοῦς, κι ἀντί νά θεραπεύσω τόν ἀμαυρωμένο νοῦ, τό θέλημα δηλαδή νά τό στρέψω στόν Θεό, τό ἀμαυρώνω. Κι ἔρχεται ὁ Κανόνας νά πεῖ ἕνα τόσο ἠθικό πράγμα καί κρύβει μέσα του τό δόγμα. Τό δόγμα νά μήν πέσουμε στό μονοθελητισμό, ἕνα λάθος θέλημα. Νά μήν ἔχεις κι ἀνθρώπινο θέλημα; Ἀλλά νά εἶναι καθαρό τό θέλημα.

Τό ἴδιο λέει ὁ δέκατος Κανόνας περί τῆς τοκογλυφίας. Καί ἀκόμη ἡ ἡλικία τῶν πρεσβυτέρων καί τῶν διακόνων, πότε νά χειροτονηθοῦν, εἴκοσι πέντε ὁ διάκονος ὄχι κάτω ἀπό τά τριάντα ὁ πρεσβύτερος. Νά ἀποκτήσουν ὠριμο θέλημα, νά μήν ἀλλάζουν κάθε μέρα θέλημα, εἶναι ἡ αἵρεση τοῦ μονοθελητισμοῦ.

Καί φυσικά ἐδῶ πέρα, σ' αὐτό τό χῶρο τῆς Στ' Οικουμενικῆς Συνόδου, εἶναι κάτι πάρα πολύ ὠραῖο. Ὅμιλεῖ γιά τά μοναστήρια, πῶς πάει ἕνας σέ μοναστήρι, πάει λοιπόν γίνεται δόκιμος, εἶναι ὁ Κανόνας σαράντα ἕνα τῆς Στ' Οικουμενικῆς Συνόδου, λέει κάθετα ἐκεῖ περίπου τρία χρόνια καί πρέπει νά ἐκφράσει τό θέλημά του, ἐλεύθερος νά γίνει μοναχός. Τρία χρόνια δέν εἶναι ἀρκετά γιά νά δοῦμε ἄν πέτυχε; Ἀκοῦστε τί λέει ὁ Κανόνας, τό 'χω πεῖ κι ἄλλες φορές καί μάλιστα μερικοί ἀδελφοί μοναχοί μοῦ λένε, ποῦ τό βρῆκες; Δέν τό βρῆκα ἐγώ, μᾶλλον τό βρῆκα, ἀλλά εἶναι πασίγνωστο, εἶναι ὁ σαράντα ἕνα Κανόνας τῆς Στ' [Οικουμενικῆς] Συνόδου πού λέει νά μείνει τρία χρόνια, καί μετά, λέει, μετά τά τρία χρόνια -ἀκοῦστε- «ἐφ' ἕτερον ἐνιαυτόν», γιά ἕνα χρόνο, «ἔξωθεν προσκατερεῖν τῆς ἐγκλείστρας». Νά βγεῖ ἀπό τό μοναστήρι, κάπου ἔξω νά βγεῖ, νά δοῦμε τό θέλημά του θά λειτουργήσει, ἢ

μέσα στο μοναστήρι τοῦ ἔκαναν πλύση ἐγκεφάλου; Εἶναι τρομερό, τρία χρόνια δέν εἶναι ἀρκετά καί τόν πετάει ἔξω ἀπό τό μοναστήρι, ἔξω τῆς ἐγκλείστρας, γιά νά ἐλέγξει τό θέλημα ἃν ἔχει καλλιεργηθεῖ σωστά.

Ἄν αὐτά δέν εἶναι θεραπευτικά καί δέν εἶναι πνευματικά, τί εἶναι τά πνευματικά; Ἄν αὐτά δέν εἶναι ἐφαρμογή τοῦ δόγματος, πῶς θά ζήσουμε τήν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας μας;

Τά δόγματα εἶναι ἀλήθεια κι ἡ ἀλήθεια εἶναι προορισμένη νά βιωθεῖ. Τό δόγμα εἶναι βίωση τῆς ἀλήθειας. Κι ὅπου δέν βιώνεται, ἔρχεται ἡ Ἐκκλησία μέ τούς Κανόνες της, ὄχι μέ διατάξεις νομοθετικές κι αστυνομικές ἢ ὑπουργικές ἀποφάσεις, νά θεραπεύσει τή μή ἐφαρμογή τοῦ δόγματος πού εἶναι ἡ ἀπώλειά μας. Γι' αὐτό τόλμησα σ' αὐτό τό χῶρο αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, ὅπου ἐδῶ σέ αὐτό τό χῶρο λειτουργεῖται ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας, οἱ ὀλονυκτίες, οἱ Λειτουργίες, πανέμορφες ὁμιλίες πνευματικές, νά κάνω μιά παρεμβολή τέτοιου εἴδους, ἐνός θέματος πού θά τό νομίζατε νομοκανονικό, νόμοι, διαταγές, ἀποφάσεις, σκληρά πράγματα.

Προτείνω λοιπόν τά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας νά ἀγαπηθοῦν ἀπό τό λαό μας καί νά βιωθοῦν ὡς μέτρα θεραπευτικά.

Παραπομπές:

[1]. Ἀγίου Γρηγορίου Νύσσης, Κανόν Α', Πηδάλιον, ἐκδ. "ΑΣΤΗΡ", Ἀθήνα 1976, σελ. 651.

[2]. Τά φάρμακα

[3]. Ματθαίου Βλαστάρεως, Σύνταγμα κατά στοιχεῖον, Σύνταγμα τῶν θείων καί ἱερῶν κανόνων ὑπό Ράλλη-Ποτλή, τόμ. Στ', Ἀθήνα 1859, σελ. 4.

[4]. Ἰουστινιανοῦ, Νεαρά ρλα', Περὶ ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καί προνομίων, Corpus Juris Civilis, τόμ. 3, Βερολίνο 1959, ἐκδ. Weidmannsche Verlagsbuchhandlung, σελ. 654έ.

[5]. Ἀγίου Ἰωάννου Σχολαστικοῦ, Συναγωγή κανόνων ἐκκλησιαστικῶν εἰς Ν' τίτλους, G. Voel - H. Justel, "Bibliotheca juris canonici veteris", Παρίσι 1661, σελ. 499-500.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(Πηγή: www.floga.gr)